

NOTAT

13. november 2017

Revideret grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1295/2013 om oprettelse af programmet Et Kreativt Europa (2014-2020)

Notatet sendes også til Folketingets Kulturudvalg

KOM(2017) 385

Revideret notat af 15. september 2017 (ændringer markeret med streg i margenen).

1. Resumé

Kommissionen har den 28. juli 2017 fremlagt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning nr. 1295/2013 om oprettelse af programmet Et Kreativt Europa (2014-2020). Forslaget, som den 25. august 2017 er oversendt til Rådet i dansk sprogversion, er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 167 (om kultur) og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget har til formål at anerkende Det Europæiske Ungdomsorkester (European Union Youth Orchestra) som et organ, der er nævnt i en basisretsakt som tilskudsmodtager, jf. forordning 966/2012 (finansforordningen). Konkret lægges der op til at gøre Det Europæiske Ungdomsorkester til en fast støttemodtager ved at indskrive Ungdomsorketret i et nyt litra f) (under kulturdeltprogrammet) i forordning 1295/2013 om oprettelse af Et Kreativt Europa (2014-2020). Programmet er et EU-støtteprogram for kulturelle og kreative sektorer i Europa.

Det Europæiske Ungdomsorkester er hidtil blevet støttet på forskellig måde af programmet Et Kreativt Europa og af tidligere EU-kulturstøtteprogrammer, og forslaget sigter på at skabe en juridisk holdbar og gennemsigtig løsning, der kan sikre bæredygtig fortsættelse af Ungdomsorketrets aktiviteter.

Det Europæiske Ungdomsorkester blev dannet i 1976 på baggrund af en beslutning fra Europa-Parlamentet og samler talentfulde unge musikere fra alle EU-lande, herunder også Danmark, som er optaget ud fra strenge kvalitetskriterier. Orkestret turnerer i og uden for Europa og vurderes at være i verdensklasse. Betydningsfulde dirigenter, solister, undervisere og instrumentalister har haft mulighed for at udvikle deres talent i orkestret, som i dag har tilknyttet et netværk på 3000 alumner.

Ifølge forslaget skal finansieringen af Ungdomsorketret komme fra den eksisterende finansieringsramme for Et Kreativt Europa. Det fremgår af finansieringsoversigten i forslaget, at Kommissionen i resten af programperioden frem til 2020 har anslået en årlig støtte til orkestret på 0,6 mio. € (svarende til ca. 4,5 mio. kr.)

Forslaget blev præsenteret i Rådets kulturarbejdsgruppe den 14. september 2017, hvor forslaget fik generel opbakning fra EU-landene. Samtidig rejste flere lande principielle betænkeligheder ved forslaget. På efterfølgende møder i kulturarbejdsgruppen har alternative løsninger været drøftet, men af praktiske og tidsmæssige grunde har disse løsninger ikke vist sig at være realistiske i forhold til at sikre videreførelse af Ungdomsorketret her og nu. Et overvældende flertal af lande har derfor efter omstændighederne givet deres tilslutning til forslaget under forudsætning af, at det tydeliggøres, at orkestrets særstatus kun gives rent undtagelsesvis for resten af Et Kreativt Europa-programmets løbeperiode.

Regeringen finder, at et vigtigt kulturprojekt som Det Europæiske Ungdomsorketer med en klar europæisk dimension bør videreføres, og at der bør findes en løsning for orkestret, der er holdbar og gennemsigtig. Regeringen havde på linje med en lang række øvrige medlemslande foretrukket en løsning uden principielle problemstillinger, men kan som flertallet af medlemslande tilslutte sig det kompromis, der er opnået enighed om.

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes ikke have væsentlige statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Forslaget vurderes heller ikke at have væsentlige konsekvenser for EU's budget eller beskyttelsesniveauet.

Europa-Parlamentets Kulturudvalg ventes at afgive betænkning om forslaget på møde den 22.-23. november 2017 med henblik på plenarafstemning i december 2017. Herefter forventes Rådet og Europa-Parlamentet at indlede trilogforhandlinger om forslaget.

2. Baggrund

Forslaget skal ses med baggrund i den særlige rolle, som Det Europæiske Ungdomsorketer spiller i det europæiske kultursamarbejde. Orkestret har igennem over 40 år bidraget til at udvikle unge musiktalenter fra Europa, herunder også Danmark, og vurderes at være i verdensklasse. Gennem orkestrets turné- og mentorvirksomhed har unge musikere med forskellig baggrund bogstaveligt talt spillet sammen, og orkestret har dermed også bidraget til at bygge bro, nå ud til unge generationer, skabe dialog på tværs af landegrænser og formidle mangfoldighed.

Som et kulturprojekt med en klar europæisk dimension har orkestret på forskellige måder modtaget støtte fra EU's kulturstøtteprogram Et Kreativt Europa og fra tidligere kulturstøtteprogrammer.

I 2016 opfordrede en lang række EU-kulturministre til, at der blev fundet en løsning for Ungdomsorketret, der stod over for at miste EU-støtte. Opfordringen resulterede i, Kommissionen besluttede at yde Ungdomsorketret et driftstilskud. Tilskuddet blev ydet i henhold til finansforordningens bestemmelser, der giver mulighed for at yde tilskud til driften af et organ, der arbejder for virkeliggørelsen af et mål af generel

interesse for Unionen eller et mål, der indgår i og fremmer og støtter en af Unionens politikker.

I Danmark har særligt Det Kongelige Danske Musikkonservatorium (DKDM) et tæt samarbejde med orkestret. Konservatoriet er såkaldt National Associate (partner) for orkestret og dermed løbende deltager i orkestrets strategiske arbejde. Orkestret har gennem tiden tilknyttet 86 danske alumner, hvoraf en lang række spiller en ledende rolle i dansk musik- og orkesterliv. DKDM bidrog i 2014 med 11 spillere til orkestret, med 7 i 2015, hvoraf 5 forventes at fortsætte i indeværende sæson. Hertil kommer et antal studerende på reservelisten. DKDM bidrager som National Associate med et årligt bidrag til orkestrets virke (ca. 100.000 kr.). Orkestret modtager også støtte fra de øvrige EU-lande.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at anerkende Det Europæiske Ungdomsorkester som et organ, der er nævnt i en basisretsakt som tilskudsmodtager, jf. forordning 966/2012 (finansforordningen).

Det Europæiske Ungdomsorkester er hidtil blevet støttet på forskellig måde af programmet Et Kreativt Europa og af tidligere EU-kulturstøtteprogrammer, og forslaget sigter på at skabe en juridisk holdbar og gennemsigtig løsning, der kan sikre bæredygtig fortsættelse af Ungdomsorkestrets aktiviteter

Konkret lægges der op til at gøre Ungdomsorkestret til en fast støttemodtager ved at indskrive orkestret i et nyt litra f) (under kulturdelprogrammet) i forordning 1295/2013 om oprettelse af Et Kreativt Europa. Programmet støtter kulturelle og kreative sektorer i Europa.

Ifølge forslaget skal finansieringen af Ungdomsorkestret komme fra den eksisterende finansieringsramme for Et Kreativt Europa, som har et samlet budget for 2014-2020 på ca. 1,462 mia. € (svarende til ca. 10,965 mia. kr.). Det fremgår af finansieringsoversigten i forslaget, at Kommissionen i resten af programperioden frem til 2020 har anslået en årlig støtte til orkestret på 0,6 mio. € (svarende til ca. 4,5 mio. kr.).

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Kulturudvalg har med hensyn til forslaget udpeget MEP Silvia Costa som ordfører. Europa-Parlamentets Kulturudvalg forventes at afgive betænkning om forslaget på møde den 22.-23. november 2017 med henblik på plenarafstemning om forslaget i december 2017. Herefter forventes Rådet og Europa-Parlamentet at indlede trilogforhandlinger om forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører om nærhedsprincippet med henvisning til TEUF artikel 167, ”at Unionen ved sin indsats skal støtte og udbygge medlemsstaternes indsats. Eftersom

Det Europæiske Ungdomsorkesters mål og aktiviteter rækker ud over blot en eller flere medlemsstaters interesse og gavn, og eftersom orkestret blev oprettet på baggrund af en beslutning fra Europa-Parlamentet, er der en tydelig komplementaritet i at anerkende det som et organ, der er nævnt i en basisretsakt, jf. art. 190, stk. 1, litra d), i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 1268/2012. Dets aktiviteter medfører en betydelig europæisk merværdi”.

Regeringen er enig i, at forslaget har til formål at understøtte medlemsstaternes indsats på kulturområdet, ligesom regeringen finder, at Det Europæiske Ungdomsorkester har en tydelig europæisk dimension. Regeringen er på den baggrund enig i, at nærhedsprincippet er overholdt og henviser i øvrigt til, at forslaget sigter på at ændre en eksisterende EU-forordning med henblik på at skabe mulighed for en fast EU-finansiering af orkestret.

6. Gældende dansk ret

For programmet Et Kreativt Europa 2014-2020, som tæller et Media-delprogram (støtte til film mv.) og et kulturdelpogram:

De danske filmstøtteordninger er reguleret i filmloven, jf. lov nr. 186 af 12. marts 1997 med efterfølgende ændringer.

De danske kunststøtteordninger er reguleret i lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning, jf. lov nr. 457 af 8. maj 2013, litteraturloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 14. januar 2014, musikloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 32 af 14. januar 2014, scenekunstloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 30 af 14. januar 2014 samt i lov om Statens Kunstfonds virksomhed, jf. lov nr. 458 af 8. maj 2013.

7. Konsekvenser

Lovmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have væsentlige statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Forslaget vurderes heller ikke at have væsentlige konsekvenser for EU's budget eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget er blevet sendt i høring i EU-specialudvalget for kulturpolitiske spørgsmål med frist den 14. september 2017. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

Forslaget er atter blevet sendt i høring i EU-specialudvalget for kulturpolitiske spørgsmål med frist den 30. oktober 2017. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

Endvidere har forslaget været udsendt i bred høring til berørte interessenter med høringsfrist den 9. oktober 2017. Ved høringsfristens udløb er der modtaget fire høringssvar.

Danske Teatres Fællesorganisation har intet at bemærke til forslaget.

Amatørernes Kunst & Kultur Samråd bakker op om forslaget, idet samrådet ser det som positivt, at orkestrets eksistens og muligheder for langtidsplanlægning dermed sikres. Samrådets eneste bekymring er, at administrationen af orkestret har base i London, og at det i forhold til usikkerheden i forbindelse med Brexit kan blive nødvendigt at genoverveje orkestrets placering.

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik peger på, at Det Europæiske Ungdomsorkesters betydning for videreudvikling af nogle af Danmarks største talenter gennem 40 år er af uvurderlig værdi. I deres samarbejde i orkestret med ligestillede musikere på højeste niveau fra hele Europa har de danske talenter udviklet sig yderligere, og mange af de fremmeste musikere i det danske musikliv har siddet i orkestret, ligesom nogle har et virke på et meget højt niveau i udlandet, f.eks. gennem ansættelser i udenlandske orkestre. I Ungdomsorkestret danner medlemmerne netværk til et internationalt musikliv på højeste niveau, og orkestret bidrager på den måde også til udviklingen af hele det danske musikliv. Orkestrets styrke ligger i den kontinuerlige høje kvalitet og ambitionsniveau, som bedst fastholdes med en langsigtet bevillingshorisont. Udvalget og styrelsen anbefaler derfor varmt vedtagelse af forslaget.

Creative Europe Desk Danmark (CEDD) anfægter ikke orkestrets kunstneriske og europæiske kvaliteter og støtter, at orkesteret fortsat får støtte via EU-midler. Samtidig peger CEDD på negative konsekvenser ved forslaget i form af en u hensigtsmæssig præcedens, hvor andre aktører vil kunne fremsætte ønske om også at få en særbehandling. Endvidere vil forslaget kunne ses som en udhuling af programmets budget, som ellers ville kunne bruges til at støtte et stort antal europæiske kulturaktører. På den baggrund kan CEDD ikke bakke op om forslaget og peger i stedet på mulige alternative løsninger, som f.eks. at etablere en særordning under Europa-Parlamentet, at indskrive orkestret i andre dele af Et Kreativt Europa-programmet eller at genetablere den såkaldte ”kulturambassadørpulje” fra det tidligere Kultur 2007, således at andre større aktører kunne støttes på linje med orkestret.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget har generel opbakning blandt EU-landene, men giver samtidig anledning til flere principielle betænkeligheder hos landene. Der har derfor under forhandlingerne været rejst ønske om at finde alternative løsninger, som af praktiske og tidsmæssige årsager imidlertid ikke har vist sig at være realistiske. Derfor har et overvældende flertal af lande efter omstændighederne tilsluttet sig et kompromis, hvor det tydeliggøres, at orkestrets særstatus kun gives rent undtagelsesvis for resten af Et Kreativt Europa-programmets løbeperiode. Dette skal bl.a. ses i sammenhæng med Kommissionens mere langsigtede dialog med orkestret om at arbejde for at styrke

mulighederne for alternative finansieringskilder. I forhold til orkestrets hjemsted er det under forhandlingerne kommet frem, at orkestrets administration har planer om at flytte fra London til Rom.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at et vigtigt kulturprojekt som Det Europæiske Ungdomsorkester med en klar europæisk dimension og af stor betydning for det danske musikliv bør videreføres. Regering støtter derfor, at der findes en løsning for orkestret, der er holdbar og gennemsigtig.

Regeringen havde på linje med en lang række øvrige medlemslande foretrukket en løsning, der ikke rejser principielle problemstillinger, men kan som flertallet af lande tilslutte sig et realistisk kompromis, som tydeliggør, at orkestrets særstatus kun gives rent undtagelsesvis for resten af Et Kreativt Europa-programmets løbeperiode. Regeringen kan støtte denne konkrete løsning, men lægger vægt på, at det i forbindelse med beslutningen gøres klart, at det ikke kommer til at ske igen, og at Rådet forventer, at der findes en anden permanent løsning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Grund- og nærhedsnotat af 15. september 2017 om forslaget har været fremsendt til Folketingets Europaudvalg den 22. september 2017.

Med hensyn til forslaget om Et Kreativt Europa 2014-2020 blev sagen forelagt for Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg på møde den 3. maj 2012 forud for rådsmødet (uddannelse, ungdom, kultur og sport) den 10.-11. maj 2012.